

**CẢM THỨC TÌNH YÊU TRONG TẬP THƠ
“EM MUỐN GIÃNG TAY GIỮA TRỜI MÀ HÉT”
CỦA PHẠM THỊ NGỌC LIÊN**

Hồ Thị Ngọc Giàu⁽¹⁾

(1) Trường Đại học Sài Gòn

Ngày nhận bài 25/2/2024; Ngày gửi phản biện 10/3/2024; Chấp nhận đăng 28/3/2024

Liên hệ email: giauhtn@thptduongminhchau.edu.vn

<https://doi.org/10.37550/tdmu.VJS/2024.02.540>

Tóm tắt

Khát vọng tình yêu thể hiện rõ nét trong thơ Phạm Thị Ngọc Liên, đặc biệt qua tập thơ “Em muốn giăng tay giữa trời mà hét”. Với cái tôi trữ tình lãng mạn, tác giả đã mang đến cho bạn đọc nhiều cách nhìn thú vị, hấp dẫn trong tình yêu thời hiện đại. Trong tập thơ, Ngọc Liên đã cho người đọc thấy được một tình yêu mãnh liệt, lắm lúc cuồng say nồng cháy. Tập thơ mang đầy đủ các cung bậc của tình yêu. Có tình yêu mạnh mẽ, say đắm, vượt lên trên những ràng buộc. Có những kỷ niệm đẹp khi tình yêu thăng hoa. Và có cả niềm đau biệt ly khi tình yêu tan vỡ. Cả tập thơ “Em muốn giăng tay giữa trời mà hét” là sự trải lòng của Phạm Thị Ngọc Liên với cảm thức tình yêu rất mới mẻ.

Từ khóa: cảm thức tình yêu, đổ vỡ, giăng tay giữa trời, hạnh phúc

Abstract

**THE SENSE OF LOVE IN A COLLECTION OF POETRY
“I WANT TO STRETCH MY ARMS IN THE SKY AND SCREAM”
BY PHAM THI NGOC LIEN**

The desire for love is clearly expressed in Pham Thi Ngoc Lien's poetry, especially through the poem collection "I want to stretch my arms in the sky and scream". With a romantic lyrical ego, the author has brought readers many interesting and attractive perspectives on modern love. In her poetry collection, Ngoc Lien shows readers a strong love, sometimes passionately passionate. The poem contains all the levels of love. There is strong, passionate love that transcends constraints. There are beautiful memories when love sublimates. And there is the pain of separation when love is broken. The entire collection of poems "I want to stretch my arms in the sky and scream" is Pham Thi Ngoc Lien's confession of a very new sense of love.

1. Đặt vấn đề

Tập thơ *Em muốn giăng tay giữa trời mà hét* là đứa con tinh thần được Phạm Thị Ngọc Liên thai nghén và cho ra đời năm 1992. Tập thơ gồm có 3 phần: Nhật ký, Quán trọ, Hương thơm. Ngọc Liên giống như một bông hoa được ấp ủ đủ nắng, gió, hơi thở của trời dần dần hé nụ và bung cánh để khoe hương thơm và sắc đẹp cho đời. Bằng tình yêu mãnh liệt với cuộc sống, với người, chị đã mang đến cho độc giả nhiều thi phẩm hay. Trong tập thơ, Ngọc Liên thể hiện một tình yêu rất đời nữ tính qua khát vọng về một tình yêu vĩnh hằng, mạnh mẽ, nhiệt huyết, sôi nổi, nhiều lúc trào dâng kết tinh thành sóng dữ và lắm lúc yên bình đến lạ thường. Nhưng dù tình yêu có lớn lao đến đâu chẳng nữa thì cũng có lúc chia tay. Ngọc Liên mặc dù đau đớn, buồn tủi, cô đơn đến tột độ trước đồ vỡ nhưng chị vẫn để nó ra đi mà không hề bi lụy, níu kéo. Trải qua bao thăng trầm của cuộc sống, trái tim Ngọc Liên đã kết tinh thành viên ngọc sáng để nhìn thấu mọi khía cạnh trong đời sống và nhất là trong tình yêu. Có thể nói, cảm quan trong tình yêu trong thơ Phạm Thị Ngọc Liên nói chung và tập thơ *Em muốn giăng tay giữa trời mà hét* thể hiện rất sâu sắc và đậm nét. Nó làm cho người đọc thổn thức, suy nghĩ, chiêm nghiệm những gì diễn ra trong cuộc sống qua chuyến hành trình đi khám phá tình yêu của chị.

2. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

“Thơ là sự thổ lộ tình cảm mãnh liệt đã được ý thức” (Trần Đình Sử, 2014). Nói đến thơ là nói đến tình cảm, cảm xúc của cái tôi trữ tình. Những cảm xúc ấy không phải là những tình cảm tự nhiên mà nó được lý trí, ý thức kiểm soát. Và nhờ thế nó tìm được sự đồng điệu nơi người đọc. Những đặc trưng của hình tượng văn học là sự mã hóa tư tưởng, thẩm mỹ, nên người đọc cần vận dụng tri thức, cảm xúc thẩm mỹ, văn hóa, tư tưởng... mới có thể giải mã. Cảm thức tình yêu không phải là đề tài mới trong thơ ca, nhưng thơ Phạm Thị Ngọc Liên mang một màu sắc mới, cách nhìn mới mẻ so với các nhà thơ nữ đương đại. Việc tìm hiểu cảm quan tình yêu trong tập thơ “*Em muốn giăng tay giữa trời mà hét*” là hướng đi mang tính thực tiễn nhằm khám phá những điểm nhìn mới mẻ, cách tân nghệ thuật độc đáo của tác giả trên hành trình sáng tạo nghệ thuật.

Từ cơ sở lý luận trên, chúng tôi vận dụng phối hợp các phương pháp sau:

Phương pháp so sánh: nhằm phát hiện những cách nhìn độc đáo, riêng biệt trong tình yêu của Phạm Thị Ngọc Liên so với các nhà thơ khác. Qua đó, thấy được những cách nhìn mới mẻ của thơ chị trong dòng chảy của thơ ca đương đại.

Phương pháp phân tâm học: dùng để phân tích yếu tố tâm lý trong việc thể hiện những cảm xúc tình yêu.

Phương pháp phân tích, tổng hợp: vận dụng phương pháp này để đi sâu vào lí giải, làm sáng tỏ ý nghĩa tư tưởng, thẩm mỹ trong cảm quan tình yêu của tập thơ.

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Tình yêu mạnh mẽ, say đắm

Những người yêu thơ, sống hết mình vì tuổi trẻ, có cái nhìn cuộc sống đa dạng phong phú thường có một trái tim nhạy cảm trong tình yêu. Tình yêu đối với họ là sự thăng hoa của hạnh phúc, là cảm xúc mãnh liệt bởi tận đáy con tim trào tuôn dào dạt. Phạm Thị Ngọc Liên cũng thế, chị từng vượt qua những khó khăn, thử thách, đổ vỡ trong tình yêu, nên với chị, khát khao về một tình yêu cháy bỏng, nồng nàn, say đắm luôn luôn thôi thúc. Với những thềm muốn, nỗi nhớ bồn chồn khó lòng kìm giữ:

*“em biết sẽ về đâu với vô vàn ao ước
với vô vàn thềm muốn
lấn vào vòng tay nhau
em biết sẽ về đâu
nhớ anh bồn chồn
thiết tha”*

(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

phép điệp được sử dụng trong đoạn thơ để tạo sự nhịp nhàng cho những vần thơ và nhấn mạnh xúc cảm ở trong lòng của người phụ nữ khi yêu. Qua đó, ta thấy được nhân vật trữ tình dường như đắm chìm trong những ao ước và không cần biết con đường đi phía trước sẽ như thế nào. Tình yêu xuất phát từ trái tim và đi đến trái tim. Cho nên, tình yêu nó lan tỏa, xâm chiếm mọi góc ngách tâm hồn, đánh thức từng tế bào để thúc đẩy thềm khát, ham muốn của con người. Vòng tay người yêu là hơi ấm, là chiếc chăn êm ru ngủ tâm hồn đang cô đơn.

Khi tình yêu lên tiếng cũng là lúc con người sống lại với những xúc cảm dâng trào. Những ham muốn bản năng trỗi dậy, những khao khát cháy bỏng cứ tự nhiên được bộc lộ để sống hết mình với tình yêu. Mong muốn được yêu là nhu cầu không thể thiếu cũng giống như những nhu cầu cần thiết khác của cuộc sống như: được ăn, được ngủ. Khi con người không được đáp ứng đầy đủ các nhu cầu thiết yếu sẽ dẫn đến hao hụt, cạn kiệt sức sống và tình yêu cũng thế:

*Ta cũng muốn được yêu được sống
được ăn được ngủ
được làm tình*

(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Và trong bài thơ *Biển tương tư*, Phạm Thị Ngọc Liên đã nói lên tiếng lòng mình khao khát được vỗ về, được ôm ấp để thi nhân dẹt những giấc mộng yêu đương, để thỏa sức đắm chìm, vùi vẩy, được tung tăng như những con sóng trên đại dương mênh mông. Nhưng đôi lúc, nhân vật trữ tình chỉ muốn được hóa một giấc ngủ bình yên trên cát, có người tình bên cạnh ru hồn cô vào giấc mộng trăm năm:

*giác mộng trăm năm
ta thềm ngủ yên trên cát
có vòng tay người tình như chiếc lưới
võng ta vào giấc mộng trăm năm
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Khi yêu, nhiều người không may may để tâm đến mình nhận được gì và mất gì khi hiến dâng cho người mình yêu. Với người nữ khi yêu, được cận kề người tình thế đã là hạnh phúc. Phạm Thị Ngọc Liên luôn muốn sống hết mình, vắt cạn trái tim để tìm đến người mình yêu. Một tình yêu luôn sẵn sàng hy sinh, hiến dâng tất cả cho một cuộc tình đầu không có ngày mai. Để thấy rằng, lửa yêu thương trong chị lúc nào cũng bùng cháy, lúc nào cũng sẵn sàng khi tình yêu tìm đến:

*vì tình yêu đôi ta
em sẵn lòng chết đuối
em sẵn lòng cùng anh phiêu lưu
em sẵn lòng hiến dâng em
cho cuộc tình không định trước
vì tình yêu chúng mình
không định trước
ngày sau
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Khi yêu, Ngọc Liên cũng muốn được cháy hết mình với tình yêu, muốn một lần cảm xúc được thăng hoa như chú chim nhỏ trong tiểu thuyết nổi tiếng nhất của nữ văn sĩ người Úc Colleen McCullough:

*em muốn được như con chim kia
trong bụi mận gai
ngửa cổ hút vào cái chết
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*
*những đêm lửa tim rực cháy
những ngày môi hồng khờ dại
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Sự khác biệt giữa tình yêu trong thơ đương đại với thơ trước đó chính là tính nhục cảm trong tình yêu. Trong thơ Phạm Thị Ngọc Liên, tính nhục cảm biểu hiện ở những khát khao giao cảm thân xác. Trong tập thơ, không ít lần chị thể hiện nỗi khát khao cháy bỏng ái ân. Cái khoái cảm làm những người trong cuộc cảm thấy mê mẩn thỏa thích. Trong tình yêu, nhớ không thôi thì chưa đủ mà còn phải có cả sự khao khát cháy bỏng, si mê đến tột cùng. Một trái tim biết yêu là một trái tim biết cháy với đam mê cuồng nhiệt. Bằng con tim yêu nhạy cảm, một hồn yêu mê dại, và một trái tim nếm trải những đắng cay, mặn ngọt của ái tình, Phạm Thị Ngọc Liên đã cho độc giả thấy một sắc thái yêu đặc sắc: nỗi khát khao ấy vượt qua những e thẹn, những ngại ngùng để thốt lên thành lời. Điều ấy cho thấy rằng khao khát tình yêu của chị lớn đến nhường nào, và quan trọng biết bao nhiêu:

Thời gian như trôi theo -thời gian như bão và môi anh môi em trao nụ hôn cuồng bạo- và thân anh thân em không nguôi cơn yêu dấu- cho khúc hát ái ân dập dồn như tiếng réo – từ thác nguồn lúa đôi...

...

Đôi ta mê thiếp -ôi đôi ta yêu nhau biết bao nhiêu cho đủ môi hôn còn cuồng điên -gối chăn còn ngơ ngẩn -cho anh buông hơi để nuốt vào đam mê -cho em run khếp mi-một cơn run tê dại...

(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Ngọc Liên luôn khao khát được được gắn kết, được sánh đôi cùng người mình yêu. Nhân vật trữ tình đắm say hạnh phúc với nụ hôn đắm đuối, với những ngôn từ đường mật của người yêu ngọt ngào khiến “em” tưởng như có thể chết đuối giữa biển tình bao la, hạnh phúc đến ngây dại trong cảm xúc ái ân.

Phạm Thị Ngọc Liên viết về tình yêu của người phụ nữ bằng sự cởi mở của người phụ nữ với khát vọng tình yêu lớn lao. Chị không ngần ngại để những xúc cảm mãnh mẽ trong lòng tuôn ra trên ngòi bút. Nhiều bài thơ của chị đắm màu ân ái. Với những ngôn từ táo bạo của mình, Ngọc Liên đã thể hiện khao khát được cởi bỏ “chiếc vòng kim cô” đạo đức hay luân lí thít chặt đời sống con người trước đây. Những nhà thơ, nhà văn thường là những người tiên phong trong công cuộc xé toạc những rào cản, những định kiến của Nho giáo để đưa tình yêu trở về đúng bản chất của nó. Nỗi khát khao xác thịt trong thơ chị không còn được miêu tả thoáng qua, phớt chốc với những hình ảnh ước lệ *thanh, nhã* như trước nữa. Phạm Thị Ngọc Liên đã đưa người đọc tiến sát gần với tầm rèm hạnh phúc để ta nghe thấy cả tiếng thủ thi tâm tình đầy nhục cảm, những ngôn ngữ phòng the đầy khiêu gợi:

*Sáng rằm những ngụ ngôn cổ tích
những truyện ngắn truyện dài
liêu trai chí dị
sáng rằm cả khúc hát rên rỉ vắng từ nhà ai
sáng rằm những cơn say kéo dài mộng mị
sáng rằm khuôn mặt chàng
lời tỏ tình mạnh hơn sóng biển
đại dương tràn lên em*

(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Thế giới tình yêu của nhà thơ dường như được trả về với không gian riêng tư, tình yêu không được phô ra trước một không gian rộng lớn dưới ánh sáng “*ban ngày*”. Thế giới tình yêu là thế giới riêng thuộc về hai người, thế giới của “*nửa đêm*” đầy bản năng hạnh phúc vỡ òa thành dòng suối khát khao, chủ thể trữ tình “em” và “anh” hưởng trọn niềm hạnh phúc xác thịt cùng nhau, niềm hạnh phúc tuyệt vời nơi trần thế, rất con người. Người phụ nữ trong những bài thơ chị không ngại ngùng, giấu giếm khi ghi lại cảm xúc ái ân “*mãn nguyện*”, say sưa ngất ngây men yêu:

*Chỉ có biển và em
Cùng hát lời ân ái
Ngực tròn như đôi trăng
Thả ánh vàng xuống đây*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

*Ta chẳng biết đã say
hay ngắm rồi con sóng điên ái tình vô vấp*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Với những ngôn từ mới mẻ kết hợp với biện pháp tu từ so sánh Ngọc Liên đã cho người đọc thấy được một cảm xúc dâng trào, mê đắm, khiến chị say mê thả hồn mình chìm đắm bởi ái tình mật ngọt thiết tha.

3.2. Những kỉ niệm tình yêu

Tình yêu có thể ra đi, nỗi buồn có thể mất nhưng kỉ niệm là thứ còn lại và in dấu trong tâm trí của mỗi người. Kỉ niệm là những khoảnh khắc đã xảy ra trong quá khứ mà khiến ta nhớ mãi. Nó luôn tồn tại trong tâm trí của con người. Kỉ niệm là thứ duy nhất một đi không trở lại bao giờ nên nó đáng được trân trọng. Với Phạm Thị Ngọc Liên, những cuộc tình đi qua để lại cho chị nhiều kỉ niệm không thể nào quên dù vui hay buồn.

Trong tập thơ “*Em muốn giăng tay giữa trời mà hét*”, Phạm Thị Ngọc Liên thả hồn mình vào tình yêu và đắm mình qua bao nhiêu kỉ niệm. Chị trải lòng qua những con chữ để nhớ về những hình ảnh đọng lại đầy lưu luyến. Chị cho rằng kỷ niệm cũ sẽ là những ký ức, mặc dầu đau nhưng nó làm con người khó quên:

*Kỷ niệm cũ sẽ là ký ức
ngơ ngác trăng tàn
còn lại trái tim đau...*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Trong thơ chị, Kỉ niệm đẹp bên nhau với người mình yêu dưới ánh sáng của những đêm trăng đẹp, những giây phút đã trải qua mà nhà thơ cho là hạnh phúc đáng nhớ nhất cứ được vẽ ra. Nó như ủa về trong tâm trí, nó hiện ra rất thật nhưng cũng rất mơ. Khiến nhân vật nữ trữ tình đắm chìm trong miên man về ký ức với nhiều hình ảnh khó phai về người mình yêu:

*Anh có nhớ khoảng cách ngắn ngủi của chúng ta trong đêm
ấm áp tiếng que diêm bật lên cùng hơi khói thuốc
ấm áp những điều hỏi han
giữa không gian lặng
em trôi trong cảm giác bênh bồng
nhịp võng nào đưa
...
anh để lại sự hiện diện của anh vô cùng ấm áp
trong tim em*

*giống như bình minh của mùa xuân em chưa từng biết khóc
giống như sau ngưỡng cửa kia ngày mới bắt đầu*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Nhớ về những kỉ niệm qua những hình ảnh, âm thanh đọng lại cứ làm lòng người xao xuyến “*trôi trong cảm giác bình bồng*”. Cảm giác ấm áp, hạnh phúc cứ tràn ngập trong lòng mình của thi nhân.

Trong bài thơ *Quà tặng của thượng đế* nhà thơ đã ghi lại những kỉ niệm tan vào nhau vô bờ bến, hai trái tim yêu không còn ranh giới với những từ ngữ thật táo bạo. Bạn đọc phần nào thấy được cảm xúc của nhà thơ vẫn còn nguyên vẹn khi nhắc lại những kỉ niệm đã qua. Có thể nói khi yêu, kỉ niệm là còn mãi, trải qua thời gian nhưng nó không mất đi như nước bốc hơi, ngược lại nó được khởi lên bởi nỗi nhớ trong tâm trí cứ hiện ra với những kỉ niệm ái ân hạnh phúc:

- Em và anh có - không, Anh và em không - có, đôi ta tan vào nhau, như sương trên lá cỏ - dầm dẫm con sóng tình - ta trôi theo con gió - mồ hôi và hơi thở tập đến bên bờ yêu... (Phạm Thị Ngọc Liên, 1992).

Không gian bãi biển là nơi thích hợp để tình tự. Nơi đó ghi lại những kỉ niệm đã có làm nhân vật trữ tình nhớ mãi, làm trào dâng bao cảm xúc, dấy lên bao nỗi niềm đắm say, rạo rực. Phạm Thị Ngọc Liên đã nhớ lại từng hình ảnh, từng hơi thở bằng cảm giác quen thuộc, nơi tình yêu thăng hoa để khi nhớ lại nó chỉ là ký ức:

*Còn đây hơi thở đắm mùi cát biển
chúng mình yêu nhau
còn đây gió ngửa khua dòn
hành trình trắng mật
đôi cỏ chúng mình hôn nhau
còn một khoảng không gian chỉ có đôi ta
mật ngọt từng phân da thịt
còn chénh choáng cơn say
mỗi lúc đi về*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Trong chị, những kỉ niệm ngọt ngào ngày nào cứ hiện về. Là cảm giác chỉ có giữa hai người yêu nhau, cùng nhau trải qua hành trình trắng mật nồng nàn. Chị nhớ từng đôi cỏ nơi đã trao nhau nụ hôn, nhớ từng cái sờn trên da thịt, cứ chénh choáng, cứ say...

Có thể thấy, nhiều kỉ niệm tình yêu được Ngọc Liên gợi lại trong tập thơ “*Em muốn giăng tay giữa trời mà hét*” với nhiều hình ảnh, những hành động, những khoảnh khắc đáng nhớ. Cảm giác mơ hồ, thổn thức, khó quên trong trái tim người phụ nữ khi yêu.

3.3. Nỗi đau khi tình yêu bị đổ vỡ

Hơn một lần trong tập thơ Phạm Thị Ngọc Liên đề cập tới sự đổ vỡ. Trong bài thơ *Kết thúc một tác quyền* chị đã thổn thức: “*người qua đời như một vết thương*” (Phạm Thị Ngọc Liên, 1992). Đổ vỡ trong tình yêu là điều không ai muốn. Nó xảy ra cũng là lúc cõi

lòng con người tan nát, đau đớn, dày vò. Dù mạnh mẽ, quyết liệt bao nhiêu đi chăng nữa thì trước sự mất mát của tình yêu quá lớn, không ai có thể kìm lòng, lau khô nước mắt để mỉm cười. Ngọc Liên cũng thế, chị luôn chiêm nghiệm lại, nhận thức lại để thấy rằng nó giống như một vết thương trên cơ thể khó lành. Nhưng chị vẫn thầm cảm ơn vì cuộc đời đã mang đến, cảm ơn người tình với những vết thương đau. Sau những nhớ nhung, những khát vọng cháy bỏng, người đàn bà lại phải chứng kiến sự ra đi, bội bạc của người mình yêu. Đắng cay bật lên những lời xót xa, hờn tủi:

*ở trong quăng tối và quăng sáng
người qua đời như một vết thương
cảm ơn anh đã an ủi đời em
bằng miếng bông độc được
cảm ơn anh đã đội xuống hồn em
từng giọt tình buồn*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Dường như, sự ra đi của mối tình ấy đã để lại cho chị những bài học quý giá, giúp chị nhận ra những tổn thương mà mình chịu đựng đã quá nhiều đến mức không thể chịu đựng được. Lời “*cảm ơn*” nghe chua xót, nghẹn ngào bởi những *miếng bông độc được*, những *giọt tình buồn* còn đọng lại.

Quên đi một mối tình cũng giống như mất đi một bầu trời ký ức. Nói thì dễ, nhưng nào có thể quên ngay. Sau đổ vỡ, người phụ nữ thường tự nhìn nhận lại bản thân mình. Họ tự soi đời mình để thấy hồn lạnh lùng, cuộc đời tê tái và tăm tối giống như màn đêm mênh mông:

*Soi gương soi hoài soi mãi
chỉ thấy hồn ta lạnh lùng
chỉ thấy cuộc đời tê tái
chỉ thấy đêm dài mênh mông.*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Các từ ngữ trong thơ Ngọc Liên cứ lặp đi lặp lại để nhấn mạnh những tủi hờn gặm nhấm từng tế bào trong cơ thể chị khi thiếu vắng hạnh phúc yêu thương. Hai từ hạnh phúc chỉ tồn tại khi yêu và được yêu. Một khi xuất hiện vách ngăn chia cắt thì hạnh phúc trở nên quá xa xỉ:

*Đóm lửa hạnh phúc đã tắt
Những con chuồn chuồn biết trước con giông
Không còn bay về nữa
Đêm cũng không còn hé cửa chờ nhau*
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)

Đoạn thơ cho ta thấy sự mất mát, cô đơn và sự thay đổi trong cuộc sống, biểu thị bằng các hình ảnh như "lửa hạnh phúc đã tắt" và "chuồn chuồn không còn bay".

Người phụ nữ trong thơ Ngọc Liên mang những vết thương lòng rỉ máu, nhưng đâu đó người đọc vẫn thấy được cách đối xử rất nhân văn trong tình yêu, đối với người mình yêu để tại tất cả những gì tốt đẹp nhất có thể cho họ. Chấp nhận cô đơn như con chim lẻ loi bị thương một bên cánh, như chiếc đồng hồ chết lặng chỉ có một kim, như một người sống bằng cái xác vô hồn. Cách so sánh ví von thật hay, thật tài tình làm sao:

*Tình yêu trái tim vết thương rỉ máu
em để lại anh nhìn
điều vĩ đại mà em có thể
điều duy nhất mà em tôn thờ
em để lại cho anh
em bay như con chim chỉ còn một cánh
như chiếc đồng hồ chỉ còn một kim
như một người không hồn
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Đổ vỡ trong tình yêu, không phải là mất đi tất cả. Đôi lúc nó là sự rong chơi quên ngày tháng rồi bỗng một hôm nhớ nhà muốn trở về. Nó giúp con người ta chiêm nghiệm lại bản thân, soát xét lại xem mình được gì và mất mát những gì? Để từ đó càng thấy được giá trị của cuộc sống, nhận thức lại bản thân. Ngọc Liên trở về với chính mình, một bông hoa tươi đẹp cùng với tiếng cười giòn dã mặc dù đâu đó vẫn còn những giây phút lắng lòng “*nỗi tủi thân sắc cạnh*”:

*Bây giờ một mình
tươi như hoa
một mình
dòn dã tiếng cười xoay tròn
một mình
nhọc nhằn
một mình
nỗi tủi thân sắc cạnh
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Trong bài thơ *Cảm giác* chị cho người đọc thấy được một người phụ nữ với những dồn nén suy tư. Nhân vật trữ tình nhận thấy mình sẽ không nguôi ngoai nỗi nhớ về người tình nhưng cũng sẽ không giữ hoài những kỉ niệm đã đi qua:

*Có lẽ em sẽ nghĩ về anh hoài
và sẽ tự làm mình đau
ôi trái tim bừng bình
có lẽ em sẽ như con sông kia
chảy và cuốn đi những gì trong tầm tay
cả hạnh phúc và khổ đau
nụ cười và tiếng khóc
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Hay những cung bậc cảm xúc như: bồn chồn, nồng cháy, điên rồ, bối rối cứ trào dâng lên nó như thác lũ, đôi lúc lại giật mình nhìn lại đó chỉ là kỉ niệm, một giấc chiêm bao:

*Em bắt gặp cảm giác bồn chồn của mình
Cảm giác đánh thức sự thật
Lừa dối bản thân
Cảm giác nồng cháy khi biết mình không mơ
Cảm giác điên rồ hạnh phúc
Và dấu những cảm giác bối rối cứ đầy tràn trong trái tim em
Khi thức dậy
Em vẫn muốn được nhìn thấy anh
Mãi mãi
Dẫu có thể không bao giờ
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Những đêm dài suy nghĩ, thao thức trần trọc, mơ chẳng thật mà thức cũng không yên trước đồ võ, mắt mác làm cho Phạm Thị Ngọc Liên mất dần niềm tin vào tình yêu. Theo chị đó là tình yêu phiêu lưu dù biết không có sự bền chặt, không có tương lai. Mặc dù, chuyến phiêu lưu tình ái kia là những rung cảm rất thật, rất đê mê. Nhưng qua rồi những đê mê của nhục cảm bị bỏ rơi làm cho người phụ nữ khó tránh khỏi những tổn thương trong lòng mình:

*Ôi chẳng bao giờ ta còn tin tình yêu
mong manh làm sao thứ tình yêu phiêu lưu
biết có ngày tan rã
mà tình vẫn đầy như biển
người sẽ dừng dừng như lúc người quay đi
ta chẳng dẫu được trái tim bi thiết
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

để khi nhìn lại cuộc đời mình nhân vật trữ tình nhận ra rằng hạnh phúc đã chạy trốn mất tăm không còn dấu vết. Người ở lại hụt hẫng trước bao nhiêu sự việc đã diễn ra. Cái cảm giác bơ vơ, trợ trợ trước sự ra đi đột ngột của tình yêu, hạnh phúc ấy cứ xoáy sâu và xát muối vào trái tim của người phụ nữ. Cảm giác chênh vênh rồi lọt thỏm xuống một chiếc giếng sâu không thấy mặt trời của sự sống. Đôi khi, nó giống như sự hạnh phúc nồng nàn trong buổi tiệc đầy màu sắc tươi đẹp đột nhiên bị phá nát bởi một thế lực vô hình. Phạm Thị Ngọc Liên chấp nhận hết những đắng cay, thua thiệt, rạn nứt của tình yêu, lặng nhìn nó rời đi. Nhưng cũng kịp thời thức tỉnh không đắm chìm bởi những suy tư mà làm trái tim mình phong kín bởi rêu xanh:

*hạnh phúc trốn chạy đột ngột
cắt rời khoảnh khắc yêu
em thấy mình hụt hẫng
trái tim như bữa tiệc tàn
còn lại vết đau
(Phạm Thị Ngọc Liên, 1992)*

Những chấp nhận đắng cay và thua thiệt, những rạn nứt và trăm điều bi thiết, chảy thành sông thành biển cuốn trôi rìng. Hạnh phúc bỗng con cá quẫy theo sóng về vượt chín tầng không. Hạnh phúc như cánh chuồn quá mỏng, ngần ngợ bay chờ bão thổi về. Em cuối cùng gói đời cất vội, sợ mai này hồn ngập rêu phong (Phạm Thị Ngọc Liên, 1992).

Có thể thấy, nỗi buồn, cô đơn, tuyệt vọng là mạch cảm xúc chủ đạo khi viết về tình yêu, cảm nhận sự đổ vỡ trong tình yêu, là dòng chảy chính xuyên suốt các tập thơ của Phạm Thị Ngọc Liên. Trang thơ chị luôn ướt đẫm bởi những giọt nước mắt ghen ngào...

Nỗi đau đớn, tủi hờn trong tình yêu như trải dài khắp các trang thơ của Phạm Thị Ngọc Liên, chị buồn cho cuộc đời mình, tiếc nuối những gì đã mất. Nỗi buồn từ ngày này qua ngày khác, giống như chiếc bóng in dài trên con đường tình yêu không trọn vẹn. Chị muốn kêu lên, muốn khóc òa thành tiếng “*em muốn giăng tay giữa trời mà khóc*”. Nỗi thất vọng trào dâng trong lòng, cùng với đó là một tâm trạng cô đơn của một trái tim rỉ máu. Có thể nói, trả tự do cho nhau khi tình yêu không còn nữa là sự lựa chọn không hề đơn giản nhưng là cách mà nhiều cặp đôi lựa chọn. Lắng nghe tiếng thơ chị, chúng ta sẽ cảm nhận được một tình yêu cao thượng, một con người nhân văn.

4. Kết luận

Qua tập thơ *Em muốn giăng tay giữa trời mà hét*, Phạm Thị Ngọc Liên đã cho người đọc thấy được một tình yêu say đắm, thiết tha, rạo rực, nồng cháy và cuồng nhiệt biết bao. Nhiều cung bậc cảm xúc được hội tụ, kết tinh thành con chữ trải ra trong thơ chị. Nhưng dù yêu say đắm thế nào cũng không làm chị chìm đắm, mà cảm thức trong tình yêu của chị luôn có sự đan xen giữa tình cảm và lí trí. Để thấy rằng, trải qua nhiều thử thách, nhiều chiêm nghiệm được rút ra trong cuộc sống đã hun đúc một Phạm Thị Ngọc Liên nữ tính nhưng cũng mạnh mẽ đón nhận những bão táp của cuộc đời, dứt khoát khước từ chung bước khi tình yêu không còn.

Thơ Phạm Thị Ngọc Liên nói chung và tập thơ *Em muốn giăng tay giữa trời mà hét* nói riêng đã ghi lại một dấu ấn đậm nét trong lòng bạn đọc yêu thơ. Có thể nói, tài năng thơ ca của Phạm Thị Ngọc Liên đã đưa một tiếng nói cá nhân góp phần tạo nên tiếng thơ chung cho thơ ca thành phố Hồ Chí Minh. Tin chắc rằng qua những vần thơ trữ tình sâu lắng của mình Phạm Thị Ngọc Liên sẽ là nhịp cầu nối giữa thơ ca hiện đại và đương đại. Sự giao thoa đó sẽ tạo nên một Phạm Thị Ngọc Liên với hồn thơ đa diện nhiều màu sắc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đoàn Thị Xiêm (2014). *Cái tôi trữ tình trong thơ Phạm Thị Ngọc Liên* (Luận văn thạc sĩ). Đại học Sư Phạm Hà Nội.
- [2] Hà Minh Đức (1998). *Thơ và mấy vấn đề trong thơ Việt Nam hiện đại*. NXB Giáo dục.

- [3] Lê Bá Hán - Trần Đình Sử - Nguyễn Khắc Phi (2007) (đồng chủ biên). *Từ điển thuật ngữ văn học*. NXB Giáo dục.
- [4] Mã Giang Lân (2005). *Văn học hiện đại Việt Nam – Vấn đề - Tác giả*. NXB Giáo dục
- [5] Nguyễn Đăng Điệp (1994). Giọng điệu thơ trữ tình. *Tạp chí văn học*, số 1.
- [6] Nguyễn Phan Cảnh (2001). *Ngôn ngữ thơ*. NXB Văn hóa thông tin
- [7] Nhiều tác giả (1998). *Thơ tự do*. NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh
- [8] Nhiều tác giả (2006). *Văn học Việt Nam sau 1975: những vấn đề nghiên cứu và giảng dạy*. NXB Giáo dục.
- [9] Phạm Thị Ngọc Liên (1992). *Em muốn giăng tay giữa trời mà hét*. NXB Hội Nhà văn.
- [10] Phan Cự Đệ (1987). *Mấy ý kiến về đổi mới tư duy trong lí luận, phê bình văn học*. NXB Văn nghệ quân đội.
- [11] Phương Lưu (chủ biên) (2002). *Lí luận văn học*. NXB Giáo dục.
- [12] Trần Đình Sử (chủ biên) (2014). *Lí luận văn học, tập 2*. NXB Đại học sư phạm Hà Nội.